ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 10ης Ιουνίου 2004 *

Στην υπόθεση Τ-315/02,

Svend Klitgaard, κάτοικος Skørping (Δανία), εκπροσωπούμενος από τον S. Koll Espensen, δικηγόρο,

ενάγων,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τους H. Støvlbæk και C. Giolito, επικουρούμενους από τον P. Heidmann, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο, δικηγόρο,

εναγομένης,

με αντικείμενο αγωγή δυνάμει του άρθρου 238 ΕΚ για την πληρωμή του ποσού των 19 867,40 ευρώ που ο ενάγων ισχυρίζεται ότι κατέβαλε σε σχέση με την εκτέλεση της συμβάσεως αριθ. 32.0166 που συνάφθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος Plant Life Assessment Network (PLAN) μέρος D, προσαυξημένου με τόκους υπερημερίας, καθώς και την καταβολή αποζημιώσεως για τα έξοδα εισπράξεως, προσαυξημένη επίσης με τόκους υπερημερίας,

* Γλώσσα διαδικασίας: η δανική.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από την P. Lindh, πρόεδρο, και τους R. García-Valdecasas και J. D. Cooke, δικαστές,

γραμματέας: D. Christensen, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 20ής Ιανουαρίου 2004,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

1 Το 1997 η Επιτροπή ανέθεσε στο Κοινό Κέντρο Έρευνας (στο εξής: ΚΚΕ) την ευθύνη για εξήντα περίπου σχέδια σχετικά με τη διάρκεια ζωής των βιομηχανικών εγκαταστάσεων που ήσαν ενταγμένες σε ένα ενιαίο πρόγραμμα με την ονομασία «Plant Life Assessment Network» (στο εξής: πρόγραμμα PLAN).

2 Στις 22 Δεκεμβρίου 1997 η Κοινότητα, εκπροσωπούμενη από την Επιτροπή, συνήψε σύμβαση (αριθ. 32.0166) με τον S. Klitgaard για τη διενέργεια του τεχνικού ελέγχου του μέρους D του προγράμματος PLAN (στο εξής: σύμβαση) διαρκείας 48 μηνών. Ο ενάγων είχε αρχίσει το έργο αυτό τον Οκτώβριο του 1997, πριν από την τυπική σύναψη της συμβάσεως.

Όροι της συμβάσεως

3 Το άρθρο 4.1 της συμβάσεως, που αφορά την αμοιβή του ενάγοντος, ορίζει:

«Η Επιτροπή δεσμεύεται να καταβάλει στον συμβαλλόμενο ως αντίτιμο των υπηρεσιών του στο πλαίσιο της συμβάσεως αυτής ποσό ύψους κατ' ανώτατο όριο 81 000 (ογδόντα μιας χιλιάδων) ECU ως ακολούθως:

— 30 % μετά την υπογραφή της συμβάσεως αυτής,

— 20 % μετά την εκ μέρους της Επιτροπής αποδοχή της πρώτης ετησίας εκθέσεως,

— 20 % μετά την εκ μέρους της Επιτροπής αποδοχής της δευτέρας ετησίας εκθέσεως,

— 20 % μετά την εκ μέρους της Επιτροπής αποδοχή της τρίτης ετησίας εκθέσεως,

— 10 % μετά την εκ μέρους της Επιτροπής αποδοχής της τελικής εκθέσεως.

Συμφωνείται ότι το προμνημονευθέν ποσό θα καλύπτει όλα τα έξοδα του αντισυμβαλλομένου στο πλαίσιο της εκτελέσεως της συμβάσεώς του, με εξαίρεση τα έξοδα που μνημονεύονται στο άρθρο 5.»

4 Το άρθρο 5 της συμβάσεως, σχετικά με τα έξοδα ταξιδίου, ορίζει:

«5.1. Τα έξοδα ταξιδίου και διαμονής του αντισυμβαλλομένου καθώς και όλα τα έξοδα για τη μεταφορά υλικού ή αποσκευών χωρίς συνοδεία, που έχουν άμεση σχέση με την εκτέλεση των έργων που μνημονεύονται στο άρθρο 3 της παρούσας συμβάσεως, θα αποδοθούν σύμφωνα με τις ειδικές διατάξεις του παραρτήματος 4.

5.2. Τα έξοδα αυτά θα καταβληθούν κατόπιν υποβολής γραπτών δικαιολογητικών, όπως αποδείξεις πληρωμής και αποκόμματα εισιτηρίων.»

5 Το παράρτημα 4, στοιχείο c, in fine, της συμβάσεως προβλέπει ανώτατο όριο όσον αφορά τα έξοδα ταξιδίου:

«Τα ανωτέρω περιγραφόμενα έξοδα καλύπτονται μέχρι ποσού κατ' ανώτατο όριο 27 000 ECU όσον αφορά τη συμβατική περίοδο των 48 μηνών.»

6 Το άρθρο 4.2, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, της συμβάσεως, σχετικά με την προθεσμία πληρωμής, ορίζει:

«Η Επιτροπή δεσμεύεται να καταβάλει ποσά που οφείλονται σε εκτέλεση της παρούσας συμβάσεως εντός προθεσμίας το πολύ 60 ημερών υπολογιζόμενων από την ημερομηνία κατά την οποία αυτή θα εγκρίνει ή όφειλε να έχει εγκρίνει τις εκθέσεις (ημερομηνία εγκρίσεως) και μέχρι την ημερομηνία της χρεώσεως του λογαριασμού της.

Αυτή η προθεσμία μπορεί να ανασταλεί από την Επιτροπή ανά πάσα στιγμή εντός της περιόδου των 60 ημερών που υπολογίζεται από την ημερομηνία εγκρίσεως διά της γνωστοποιήσεως στον οικείο αντισυμβαλλόμενο του ότι οι αντίστοιχες αιτήσεις πληρωμής δεν είναι παραδεκτές, είτε επειδή η οφειλή δεν είναι απαιτητή, είτε επειδή δεν προσκομίστηκαν τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, είτε επειδή η Επιτροπή θεωρεί ότι είναι ανάγκη να διενεργηθούν συμπληρωματικοί έλεγχοι. Η προθεσμία συνεχίζει να τρέχει μετά την ημερομηνία πρωτοκολλήσεως των ορθώς συντεταγμένων αιτήσεων πληρωμής.»

7 Το άρθρο 3, στοιχείο b, του παραρτήματος 1 της συμβάσεως διέπει την έγκριση της τελικής εκθέσεως από την Επιτροπή.

«Στην έκθεση αυτή περιγράφεται το σύνολο των πραγματοποιηθεισών εργασιών καθώς και τα επιτευχθέντα σε εκτέλεση της συμβάσεως αποτελέσματα. Η έκθεση περιλαμβάνει επίσης κατάλογο των σημαντικότερων επιτευχθέντων αποτελεσμάτων.

[...]

Η έκθεση αυτή λογίζεται ως γενομένη αποδεκτή από την Επιτροπή αν, εντός της προθεσμίας ενός μηνός που ακολουθεί την παραλαβή της τελικής εκθέσεως [...], δεν έχει ρητώς γνωστοποιήσει στον αντισυμβαλλόμενο τις παρατηρήσεις της.»

8 Σύμφωνα με το άρθρο 8 της συμβάσεως, το Πρωτοδικείο είναι αρμόδιο να αποφαίνεται επί κάθε διαφοράς σχετικής με τη σύμβαση, η οποία διέπεται, δυνάμει του άρθρου της 7, από το δανικό δίκαιο.

Πραγματικά περιστατικά

9 Την 1η Απριλίου 1998, σύμφωνα με το άρθρο 4.1 της συμβάσεως, η Επιτροπή κατέβαλε στον ενάγοντα το πρώτο τμήμα του αντιτίμου ύψους 24 300 ευρώ.

10 Με έγγραφο της 30ής Νοεμβρίου 1998, ο ενάγων ζήτησε από την Επιτροπή, αφενός, να του καταβάλει το δεύτερο τμήμα ύψους 16 200 ευρώ και, αφετέρου, να του αποδώσει τα έξοδά του ταξιδίου για την περίοδο μεταξύ 1ης Οκτωβρίου και 30ής Νοεμβρίου 1998.

11 Με έγγραφο της 25ης Φεβρουαρίου 1999, η Επιτροπή απέρριψε το αίτημα αποδόσεως των εξόδων ταξιδίου επισημαίνοντας:

«Όπως ασφαλώς γνωρίζετε, είχε αρχικώς προβλεφθεί ένα ποσό 3 500 ECU για κάθε πρόγραμμα τεχνικού ελέγχου και τα καταβληθέντα έξοδα (πλέον των εξόδων συμμετοχής στο PLAN και των σχετικών εξόδων). Αυτό το συνολικό ποσό ανερχόταν σε 81 000 ECU στην περίπτωση του μέρους D (βλ. παράρτημα 1: πίνακας του κόστους δικτύου).

Δυστυχώς, λόγω τυπογραφικού λάθους, το τελικό κείμενο της συμβάσεώς σας όριζε:

"Συμφωνείται ότι το προμνημονευθέν ποσό θα καλύπτει όλα τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε ο αντισυμβαλλόμενος κατά την εκτέλεση της συμβάσεώς του, με εξαίρεση αυτά που μνημονεύονται στο άρθρο 5."

Βεβαίως, η τελική σύμβαση έπρεπε να έχει ως εξής:

"Συμφωνείται ότι το προμνημονευθέν ποσό θα καλύπτει όλα τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε ο αντισυμβαλλόμενος κατά την εκτέλεση της συμβάσεώς του, συμπεριλαμβανομένων αυτών που μνημονεύονται στο άρθρο 5."

Ελπίζουμε ότι η υπογραφή της συνημμένης τροποποιήσεως δεν θα σας δημιουργήσει κανένα πρόβλημα.»

12 Με έγγραφα της 3ης και της 26ης Μαρτίου 1999, ο ενάγων απέρριψε την πρόταση της Επιτροπής της 25ης Φεβρουαρίου 1999, για τον λόγο ότι η αμοιβή δεν θα ήταν πλέον ανάλογη της παροχής του. Ο ενάγων κοινοποίησε δύο σχέδια τροποποιήσεως με τα οποία σκοπούνταν είτε να περιοριστούν οι προβλεπόμενες από τη σύμβαση παροχές είτε να απαιτηθεί η απόδοση των εξόδων ταξιδίου πλέον των μνημονευομένων στο άρθρο 4.1 της συμβάσεως ποσών.

13 Στις 17 Μαΐου 1999 η Επιτροπή κατέβαλε το δεύτερο μέρος που ανερχόταν στο ποσό των 16 200 ευρώ, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων ταξιδίου.

14 Με έγγραφο της 20ής Μαΐου 1999, ο ενάγων ειδοποίησε την Επιτροπή ότι όλες οι προβλεπόμενες από τη σύμβαση δραστηριότητες θα αναστέλλονταν μετά την 1η Ιουνίου 1999 αν η Επιτροπή δεν δεχόταν είτε να καταβάλει τα έξοδα ταξιδίου πλέον των μνημονευομένων στο άρθρο 4.1 της συμβάσεως ποσών είτε να περιορίσει τις προβλεπόμενες από τη σύμβαση παροχές. Συναφώς, ο ενάγων κοινοποίησε σχέδια δύο τροποποιήσεων.

15 Με έγγραφο της 16ης Ιουνίου 1999, η Επιτροπή διαβίβασε στον ενάγοντα σχέδια δύο τροποποιήσεων της συμβάσεως, το ένα σχετικά με την αμοιβή του ενάγοντος και το άλλο σχετικά με τις παροχές του ιδίου. Δυνάμει της πρώτης τροποποιήσεως, η αμοιβή του ενάγοντος ορίστηκε ρητώς κατ' ανώτατο όριο στα 81 000 ευρώ, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων ταξιδίου. Σε αντάλλαγμα, δυνάμει της δευτέρας τροποποιήσεως, τα έργα που έπρεπε να εκτελέσει ο ενάγων περιορίστηκαν σημαντικά, στο μέτρο που δεν ήταν πλέον αναγκαία, μετά την 1η Ιουνίου 1999, η συμμετοχή του στις συνεδριάσεις του δικτύου.

16 Με έγγραφο της 18ης Ιουνίου 1999, ο ενάγων απάντησε ότι η πρόταση της Επιτροπής της 16ης Ιουνίου 1999 αντιστοιχούσε κατ' ουσία στη δεύτερη πρότασή της της 20ής Μαΐου 1999. Ο ενάγων δήλωσε τα ακόλουθα:

«Άμα τη λήψει των δύο πρωτοτύπων της πρώτης και δεύτερης τροποποιήσεως, θα αποσταλεί υπογεγραμμένο αντίτυπο κάθε μιας από αυτές υπό τη ρητή προϋπόθεση ότι τα τελευταία τμήματα του συμβατικώς ορισθέντος αντιτίμου θα καταβληθούν εμπροθέσμως.»

17 Στις 7 Ιουλίου 1999, ο ενάγων υπέγραψε και επέστρεψε τα σχέδια των δύο τροποποιήσεων στην Επιτροπή η οποία στη συνέχεια τα έχασε. Ο ενάγων τα διαβίβασε εκ νέου στις 24 Σεπτεμβρίου 1999. Η Επιτροπή τα υπέγραψε στις 29 Σεπτεμβρίου 1999.

18 Η Επιτροπή κατέβαλε το τρίτο και τέταρτο τμήμα άμα τη υποβολή, στις 21 Δεκεμβρίου 1999 και στις 12 Δεκεμβρίου 2000, των αντιστοίχων ετησίων εκθέσεων.

19 Με έγγραφο της 30ής Νοεμβρίου 2001, ο ενάγων απέστειλε αυτό που ο ίδιος ονομάζει «ετήσια έκθεση» και ζήτησε από την Επιτροπή να καταβάλει το τελευταίο τμήμα. Η Επιτροπή έλαβε το έγγραφο αυτό στις 4 Δεκεμβρίου 2001.

20 Με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο της 17ης Δεκεμβρίου 2001, η Επιτροπή ζήτησε από τον ενάγοντα να της αποστείλει, με τον ίδιο τρόπο, την έκθεση που είχε λάβει αποτυπωμένη σε χαρτί στις 4 Δεκεμβρίου 2001. Εξάλλου, το εν λόγω κοινοτικό όργανο κάλεσε τον ενάγοντα να της παράσχει ορισμένες πληροφορίες σχετικά με τις εργασίες που είχαν πραγματοποιηθεί καθ' όλη τη διάρκεια της ορισθείσας από τη σύμβαση περιόδου.

21 Με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο της 19ης Δεκεμβρίου 2001, ο ενάγων διαβίβασε τις ζητηθείσες από την Επιτροπή πληροφορίες.

22 Με έγγραφο της 30ής Ιανουαρίου 2002, η Επιτροπή πληροφόρησε τον ενάγοντα ότι το αίτημά του καταβολής της 30ής Νοεμβρίου 2001 θα μπορούσε να ικανοποιηθεί μόνον όταν θα προσκόμιζε τα δικαιολογητικά σχετικά με τα έξοδα του ταξιδίου σχετικά με ολόκληρη τη συμβατικώς ορισθείσα περίοδο.

23 Με έγγραφο της 31ης Ιανουαρίου 2002, ο ενάγων γνωστοποίησε στην Επιτροπή ότι αυτή δεν είχε καταβάλει, εντός της ορισθείσας προθεσμίας, το τελευταίο τμήμα της βάσει της συμβάσεως αμοιβής του το οποίο ανερχόταν σε 8 100 ευρώ. Εξάλλου, ο ενάγων ζήτησε την απόδοση των εξόδων ταξιδίου ύψους 19 867,40 ευρώ, επικαλούμενος το έγγραφό του της 18ης Ιουνίου 1999, κατά το οποίο η εκ μέρους του αποδοχή της πρώτης τροποποιήσεως εξαρτιόταν από την τήρηση της προθεσμίας για την καταβολή των εναπομενόντων τμημάτων.

24 Με έγγραφα της 4ης Φεβρουαρίου και της 12ης Μαρτίου 2002, ο ενάγων αμφισβήτησε το αίτημα της Επιτροπής σχετικά με τα δικαιολογητικά των εξόδων ταξιδίου, ισχυριζόμενος ότι το εν λόγω κοινοτικό όργανο προσπαθούσε να καθυστερήσει την καταβολή του τελευταίου τμήματος. Εξάλλου, ο ενάγων επανέλαβε το προς την Επιτροπή αίτημά του για την καταβολή του τελευταίου τμήματος και την απόδοση των εξόδων του ταξιδίου πριν από την 1η Μαΐου 2002.

25 Στις 18 Απριλίου 2002 η Επιτροπή έλαβε τα ζητηθέντα δικαιολογητικά.

26 Η Επιτροπή κατέβαλε το τελευταίο τμήμα στις 15 Μαΐου 2002. Παρ' όλ' αυτά, δεδομένου ότι το εν λόγω κοινοτικό όργανο δεν ικανοποίησε το αίτημα περί αποδόσεως των εξόδων ταξιδίου, ο ενάγων άσκησε, στις 10 Οκτωβρίου 2002, την υπό κρίση αγωγή.

Αιτήματα των διαδίκων

27 Ο ενάγων ζητεί να υποχρεωθεί η Επιτροπή να του καταβάλει:

— το ποσό των 19 867,40 ευρώ ως απόδοση των εξόδων ταξιδίου, εντόκως με το προεξοφλητικό επιτόκιο της Τράπεζας της Δανίας προσαυξημένο κατά 5 % μετά την 30ή Απριλίου 2002 και μέχρι ολοσχερούς εξοφλήσεως·

— το ποσό των 592,95 ευρώ ως έξοδα εισπράξεως, εντόκως με το προεξοφλητικό επιτόκιο της Τράπεζας της Δανίας προσαυξημένο κατά 5 % μετά την 30ή Μαρτίου 2002 και μέχρι ολοσχερούς εξοφλήσεως·

— τα δικαστικά έξοδα.

28 Εξάλλου, ο ενάγων ζητεί, στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας, να του κοινοποιήσει η Επιτροπή ορισμένα έγγραφα, όπως, μεταξύ άλλων, αντίγραφο της συμφωνίας μεταξύ του ΚΚΕ και της Επιτροπής καθώς και τον προϋπολογισμό επί του οποίου η συμφωνία αυτή στηρίζεται.

29 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την αγωγή·

— να καταδικάσει τον ενάγοντα στα δικαστικά έξοδα.

30 Η Επιτροπή αντιτίθεται στο αίτημα λήψεως μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας.

Σκεπτικό

Όσον αφορά το αίτημα να υποχρεωθεί η Επιτροπή στην καταβολή ποσού 19 867,40 ευρώ

31 Προς στήριξη του αιτήματός του, ο ενάγων ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή του οφείλει τα έξοδα ταξιδίου στα οποία υποβλήθηκε κατά την εκτέλεση της συμβάσεως, έξοδα που ανέρχονται στο ποσό των 19 867,40 ευρώ, προσαυξημένο με τους σχετικούς τόκους. Συναφώς, ο ενάγων προβάλλει, κατ' ουσία, δύο κύρια επιχειρήματα και ένα επικουρικό επιχείρημα.

32 Πρώτον, ο ενάγων παραδέχεται ότι δέχθηκε να ορισθεί ως ανώτατο όριο της αμοιβής του το ποσό των 81 000 ευρώ, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων ταξιδίου, και τούτο με δύο τροποποιήσεις, εκ των οποίων η μία αφορούσε το άρθρο 4.1 της συμβάσεως, τροποποιήσεις που συμφωνήθηκαν στις 29 Σεπτεμβρίου 1999. Παρ' όλ' αυτά, οι εν λόγω τροποποιήσεις είναι, κατ' αυτόν, άκυρες, οπότε τυγχάνει, όπως είναι επόμενο, εφαρμογής, το άρθρο 4.1 της συμβάσεως, όπως είχε αρχικώς συμφωνηθεί στις 22 Δεκεμβρίου 1997.

33 Δεύτερον, ο ενάγων διατείνεται ότι το άρθρο 4.1 της συμβάσεως, όπως αυτό είχε αρχικώς συνταχθεί, αποκλείει από το ποσό των 81 000 ευρώ τα έξοδα ταξιδίου στα οποία αυτός υποβλήθηκε κατά την εκτέλεση της συμβάσεως και, κατ' αυτόν τον τρόπο, του παρέχει το δικαίωμα για την απόδοση, εκτός του συμφωνηθέντος ποσού, και των εξόδων αυτών.

34 Επικουρικώς, ο ενάγων ισχυρίζεται ότι, εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή δέχθηκε σιωπηρώς, κατά την εκτέλεση της συμβάσεως, να του αποδώσει, μαζί με το ποσό των 81 000 ευρώ, και τα έξοδα ταξιδίου στα οποία αυτός υποβλήθηκε.

Σχετικά με την ακυρότητα των δύο τροποποιήσεων

— Επιχειρήματα των διαδίκων

35 Αναφορικά με την ακυρότητα των δύο τροποποιήσεων, ο ενάγων διατείνεται, αφενός, ότι είχε θέσει, κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων, ως όρο της εγκυρότητάς τους την τήρηση της προθεσμίας καταβολής των εναπομενόντων τμημάτων της αμοιβής του, όρο που η Επιτροπή είχε δεχθεί. Αφετέρου, ο ενάγων ισχυρίζεται ότι, δεδομένου ότι η Επιτροπή κατέβαλε εκπροθέσμως το τελευταίο τμήμα της αμοιβής του, ο όρος αυτός δεν τηρήθηκε, οπότε οι δύο αυτές τροποποιήσεις είναι άκυρες.

36 Σχετικά με το εκπρόθεσμο της καταβολής του τελευταίου τμήματος, ο ενάγων υποστηρίζει ότι καταληκτική ημερομηνία ήταν η 4η Μαρτίου 2002. Έτσι, δεδομένου ότι το τελευταίο τμήμα καταβλήθηκε στις 15 Μαΐου 2002, η Επιτροπή δεν τήρησε την προβλεπόμενη από το άρθρο 4.2, πρώτο εδάφιο, της συμβάσεως προθεσμία καταβολής.

37 Πράγματι, σύμφωνα με το άρθρο 4.1 της συμβάσεως, η Επιτροπή είχε λάβει την έκθεσή του σχετικά με την εκτέλεση της συμβάσεως στις 4 Δεκεμβρίου 2001. Δεδομένου ότι δεν υπέβαλε παρατηρήσεις επί της εν λόγω εκθέσεως εντός του επομένου μηνός, η έκθεση λογίστηκε, σύμφωνα με το άρθρο 3, στοιχείο b, του παραρτήματος 1 της συμβάσεως, ως εγκριθείσα στις 4 Ιανουαρίου 2002. Συναφώς, ο ενάγων προσθέτει ότι το γεγονός ότι η Επιτροπή έλαβε, εν προκειμένω, ένα ηλεκτρονικό κείμενο στις 19 Δεκεμβρίου 2001 δεν επιτρέπει τον ισχυρισμό ότι η τελική έκθεσή του ελήφθη κατά την ημερομηνία εκείνη. Σύμφωνα με το άρθρο 4.2, πρώτο εδάφιο, της συμβάσεως, η προθεσμία καταβολής των 60 ημερών άρχισε να τρέχει από τις 4 Ιανουαρίου 2002.

38 Στη συνέχεια, ο ενάγων αμφισβητεί τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι υπήρξε αναστολή της προθεσμίας καταβολής. Πράγματι, στο μέτρο που η Επιτροπή διατείνεται ότι οι συμβαλλόμενοι συμφώνησαν για σταθερή αμοιβή, ουδείς λόγος συνέτρεχε να απαιτηθούν δικαιολογητικά για τα έξοδα ταξιδίου. Επιπλέον, οι ζητηθέντες από την Επιτροπή συμπληρωματικοί έλεγχοι δεν είχαν επακριβώς διασαφηνιστεί στη σύμβαση. Εξάλλου, οι συμβαλλόμενοι δεν είχαν συμφωνήσει ότι τα αιτήματα για συμπληρωματικές πληροφορίες θα είχαν ανασταλτικό αποτέλεσμα όσον αφορά την προθεσμία καταβολής. Επιπλέον, δεδομένου ότι δεν ζήτησε ελέγχους εντός της συμφωνηθείσας προθεσμίας, η Επιτροπή δεν δικαιούνταν να αναστείλει την προθεσμία.

39 Τέλος, ο ενάγων ισχυρίζεται ότι, κατά τη διάρκεια της τετραετούς εκτελέσεως της συμβάσεως, η Επιτροπή δεν αμφισβήτησε τον τρόπο κατά τον οποίο αυτός υπέβαλε τα αιτήματά του για την απόδοση των εξόδων ταξιδίου, αποστέλλοντας, ιδίως, απλά συγκεφαλαιωτικά έγγραφα χωρίς να επισυνάπτει σ' αυτά δικαιολογητικά. Έτσι, αυτή η υποβολή είχε καταστεί στοιχείο της συμβάσεως.

40 Η Επιτροπή ανταπαντά ότι προέβη στην καταβολή του τελευταίου τμήματος εντός της προβλεπομένης από το άρθρο 4.2 της συμβάσεως προθεσμίας.

41 Κατ' αρχάς, αντίθετα προς όσα ισχυρίζεται ο ενάγων, η προθεσμία καταβολής άρχισε να τρέχει στις 19 Ιανουαρίου 2002, ένα μήνα μετά τη λήψη του ηλεκτρονικού κειμένου της εκθέσεως του ενάγοντος και των δεδομένων που ήσαν αναγκαία για να μπορεί αυτή να χαρακτηριστεί ως τελική έκθεση σύμφωνα με το άρθρο 3, στοιχείο b, του παραρτήματος 1 της συμβάσεως.

42 Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 4.2, δεύτερο εδάφιο, της συμβάσεως, η προθεσμία καταβολής, κατά την Επιτροπή, ανεστάλη από τις 30 Ιανουαρίου 2002, ημερομηνία κατά την οποία το εν λόγω κοινοτικό όργανο ζήτησε από τον ενάγοντα την προσκόμιση δικαιολογητικών, μέχρι τις 18 Απριλίου 2002, ημερομηνία λήψεως των ζητηθέντων εγγράφων. Έτσι, λαμβανομένης υπόψη της αναστολής, κύλησαν 38 ημέρες μεταξύ της 19ης Ιανουαρίου 2002, ημερομηνία αποδοχής της τελικής εκθέσεως, και της 15ης Μαΐου 2002, ημερομηνία της καταβολής.

43 Η Επιτροπή αποκρούει το επιχείρημα του ενάγοντος κατά το οποίο αυτή δεν δικαιούνταν να ζητήσει δικαιολογητικά. Το γεγονός ότι επρόκειτο για συμφωνία σχετικά με σταθερή τιμή δεν την εμπόδιζε, κατ' αυτήν, να ζητήσει συμπληρωματικούς ελέγχους σύμφωνα με το άρθρο 4.2, δεύτερο εδάφιο, της συμβάσεως.

44 Αντιθέτως, η Επιτροπή φρονεί ότι η ρήτρα περί αναστολής καταβολής σκοπούσε στο να της επιτρέψει να βεβαιωθεί ότι θα ελάμβανε τεκμηριωμένα στοιχεία σχετικά με τα πραγματικά έξοδα ταξιδίου. Το εν λόγω κοινοτικό όργανο διατείνεται ότι δεν μπορούσε να αποδώσει τα έξοδα ταξιδίου που υπερέβαιναν το ανώτατο όριο των 27 000 ευρώ και ότι, αν τα πραγματικά έξοδα ήσαν κατώτερα αυτού του ανωτάτου ορίου, δικαιούνταν να απαιτήσει μείωση του ποσού της συμβάσεως, δικαίωμα το οποίο, παρ' όλ' αυτά, δεν άσκησε εν προκειμένω λόγω του λάθους που είχε σημειωθεί στη σύνταξη του άρθρου 4.1 της συμβάσεως.

45 Η Επιτροπή αντικρούει επίσης τον ισχυρισμό του ενάγοντος ότι δεν προβλεπόταν στη σύμβαση ότι τα αιτήματα για συμπληρωματικούς ελέγχους θα είχαν ανασταλτικό χαρακτήρα. Αντιθέτως, το άρθρο 4.2, δεύτερο εδάφιο, της συμβάσεως

σαφώς προέβλεπε ότι η προθεσμία καταβολής μπορούσε να ανασταλεί αν η Επιτροπή θεωρούσε αναγκαίο να προβεί σε συμπληρωματικούς ελέγχους. Η πρόβλεψη αυτή ήταν, κατά την Επιτροπή, σαφής: της παρείχε το δικαίωμα να απαιτήσει δικαιολογητικά.

46 Τέλος, όσον αφορά τον ισχυρισμό του ενάγοντος ότι τα απλά σταθερώς χρησιμοποιούμενα συγκεφαλαιωτικά έγγραφα για τη δικαιολόγηση αυτών των εξόδων ταξιδίου κατέστησαν «στοιχείο της συμφωνίας μεταξύ των συμβαλλομένων», αντί του άρθρου 4.2, δεύτερο εδάφιο, της συμβάσεως, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το γεγονός ότι δεν προέβαλε νωρίτερα, ως συμβαλλόμενο μέρος, το δικαίωμά της να ζητήσει λεπτομερέστερα δικαιολογητικά δεν σημαίνει ότι είχε παραιτηθεί του δικαιώματος αυτού. Το εν λόγω κοινοτικό όργανο προσθέτει ότι αυτό που είχε σημασία ήταν να μπορέσει να ελέγξει τα δικαιολογητικά των εξόδων ταξιδίου κατά τη λήξη της συμβάσεως.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

47 Οι διάδικοι δεν συμφωνούν ως προς το ζήτημα, αφενός, ύστερα από ποια ημερομηνία άρχιζε να τρέχει η προθεσμία καταβολής του τελευταίου τμήματος και, αφετέρου, αν η Επιτροπή δικαιούνταν να αναστείλει την προθεσμία καταβολής.

48 Προκειμένου περί της ημερομηνίας ενάρξεως της προθεσμίας καταβολής, πρέπει να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 4.2, πρώτο εδάφιο, της συμβάσεως, η προθεσμία καταβολής των 60 ημερών αρχίζει να τρέχει από την ημερομηνία εγκρίσεως της τελικής εκθέσεως που ο ενάγων θα υποβάλει σύμφωνα με το άρθρο 4.1 της συμβάσεως. Σύμφωνα με το άρθρο 3, στοιχείο b, του παραρτήματος 1 της συμβάσεως, στην τελική έκθεση πρέπει να περιγράφεται το σύνολο των πραγματοποιηθεισών εργασιών καθώς και τα προκύψαντα από την εκτέλεση της συμβάσεως αποτελέσματα. Στη ρήτρα αυτή προβλέπεται επίσης ότι η τελική έκθεση λογίζεται ως εγκριθείσα αν η Επιτροπή δεν διατυπώσει παρατηρήσεις εντός προθεσμίας ενός μηνός από της υποβολής της.

49 Εν προκειμένω, από τη δικογραφία προκύπτει ότι, όπως ανέφεραν οι διάδικοι κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η ληφθείσα από την Επιτροπή στις 4 Δεκεμβρίου 2001 έκθεση περιελάμβανε στοιχεία σχετικά μόνο με το τέταρτο έτος εκτελέσεως της συμβάσεως και όχι σχετικά με ολόκληρη την τετραετή περίοδο εκτελέσεως της συμβάσεως, όπως προέβλεπε η τελευταία. Εξάλλου, στις 17 Δεκεμβρίου 2001, η Επιτροπή ζήτησε από τον ενάγοντα να της παράσχει ορισμένα συμπληρωματικά στοιχεία σχετικά με την εκτέλεση της συμβάσεως όσον αφορά ολόκληρη την καθορισμένη με τη σύμβαση περίοδο. Έτσι, προκύπτει ότι ο ενάγων ικανοποίησε τις σχετικές με το περιεχόμενο της τελικής εκθέσεως απαιτήσεις μόλις στις 19 Δεκεμβρίου 2001, ημερομηνία κατά την οποία παρέσχε στην Επιτροπή τα ζητηθέντα στοιχεία. Δεδομένου ότι η Επιτροπή δεν διατύπωσε παρατηρήσεις επί της τελικής εκθέσεως μέσα στον μήνα που ακολούθησε, η έκθεση αυτή λογίζεται ως εγκριθείσα στις 19 Ιανουαρίου 2002. Κατά συνέπεια, η προθεσμία καταβολής των 60 ημερών άρχισε να τρέχει από τις 19 Ιανουαρίου 2002.

50 Προκειμένου περί του ζητήματος αν δικαιούνταν η Επιτροπή, εν προκειμένω, να αναστείλει την προθεσμία καταβολής, από τη δικογραφία προκύπτει ότι, όπως ανέφεραν σχετικώς οι διάδικοι κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ο ενάγων, αντί να προσκομίσει στην Επιτροπή δικαιολογητικά σχετικά με τα έξοδα ταξιδίου στα οποία είχε υποβληθεί κατά την εκτέλεση της συμβάσεως, αρκέστηκε στο να επισυνάψει συγκεφαλαιωτικά έγγραφα σε κάθε μία από τις κατατεθείσες, σύμφωνα με το άρθρο 4.1 της συμβάσεως, εκθέσεις. Επίσης, από τη δικογραφία προκύπτει ότι η Επιτροπή, με το έγγραφό της της 30ής Ιανουαρίου 2002, ζήτησε από τον ενάγοντα να προσκομίσει δικαιολογητικά για όλα τα έξοδα ταξιδίου στα οποία είχε υποβληθεί κατά την εκτέλεση της συμβάσεως και τον προειδοποίησε ότι το αίτημα αυτό συνεπαγόταν την αναστολή της προθεσμίας καταβολής.

51 Συναφώς, ο ισχυρισμός του ενάγοντος ότι η Επιτροπή δεν δικαιούνταν να ζητήσει δικαιολογητικά εφόσον τα μέρη είχαν συμφωνήσει για σταθερή αμοιβή πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι, το παράρτημα 4, στοιχείο c, της συμβάσεως, που δεν άλλαξε με την πρώτη τροποποίηση, θέτει ως ανώτατο όριο αποδόσεως των εξόδων ταξιδίου του ενάγοντος το ποσό των 27 000 ευρώ. Επομένως, δεν προκύπτει από τη σύμβαση ότι τα συμβαλλόμενα μέρη είχαν ορίσει συγκεκριμένο ποσό όσον αφορά την απόδοση των εξόδων ταξιδίου. Εξάλλου, όπως ρητώς προκύπτει από το άρθρο 5.2 της συμβάσεως, το οποίο δεν άλλαξε με την πρώτη τροποποίηση, τα έξοδα ταξιδίου μπορούσαν να καταβληθούν μόνον κατόπιν υποβολής δικαιολογητικών.

52 Πρέπει επίσης να απορριφθεί ο ισχυρισμός του ενάγοντος ότι το δικαίωμα της Επιτροπής να ζητήσει συμπληρωματικούς ελέγχους δεν προκύπτει κατά τρόπο σαφή από τη σύμβαση, ότι ένα τέτοιο αίτημα δεν έχει ως αποτέλεσμα την αναστολή της προθεσμίας καταβολής και ότι το σχετικό αίτημά της υποβλήθηκε εκπρόθεσμα. Πράγματι, το άρθρο 4.2, δεύτερο εδάφιο, της συμβάσεως, παρέχει στην Επιτροπή το δικαίωμα να αναστείλει την προθεσμία καταβολής εντός των 60 ημερών που ακολουθούν την έγκριση κάθε μιας από τις υποβαλλόμενες από τον ενάγοντα εκθέσεις σύμφωνα με το άρθρο 4.1 της συμβάσεως «σε περίπτωση που η Επιτροπή θεωρεί αναγκαίο να προβεί σε συμπληρωματικούς ελέγχους».

53 Τέλος, πρέπει να απορριφθούν οι ισχυρισμοί του ενάγοντος κατά τους οποίους η Επιτροπή παραιτήθηκε του δικαιώματός της να απαιτήσει συμπληρωματικούς ελέγχους δυνάμει του άρθρου 4.2, δεύτερο εδάφιο, της συμβάσεως. Πράγματι, το γεγονός ότι το εν λόγω κοινοτικό όργανο δεν ζήτησε δικαιολογητικά σε στάδιο προγενέστερο της καταβολής του τελευταίου τμήματος δεν αρκεί, αυτό καθεαυτό, για να δικαιολογήσει το συμπέρασμα ότι η Επιτροπή παραιτήθηκε του δικαιώματος αυτού.

54 Έτσι, δεδομένου ότι η προθεσμία καταβολής ανεστάλη από τις 30 Ιανουαρίου 2002, ημερομηνία κατά την οποία η Επιτροπή ζήτησε από τον ενάγοντα τα δικαιολογητικά σχετικά με τα έξοδα ταξιδίου, μέχρι τις 18 Απριλίου 2002, ημερομηνία κατά την οποία η Επιτροπή έλαβε τα ζητηθέντα δικαιολογητικά, παρήλθαν μόνο 38 ημέρες μεταξύ της εγκρίσεως της τελικής εκθέσεως της 19ης Ιανουαρίου 2002 και της καταβολής από την Επιτροπή, στις 15 Μαΐου 2002, του τελευταίου τμήματος.

55 Ως εκ τούτου, πρέπει να απορριφθεί ο ισχυρισμός του ενάγοντος ότι η καταβολή του τελευταίου τμήματος υπήρξε εκπρόθεσμη. Έτσι, χωρίς να παρίσταται ανάγκη να προσδιοριστεί αν το κύρος των δύο τροποποιήσεων της συμβάσεως εξαρτιόταν από την τήρηση της προθεσμίας καταβολής των εναπομενόντων τμημάτων, πρέπει να απορριφθεί το επιχείρημα του ενάγοντος ότι οι εν λόγω τροποποιήσεις είναι άκυρες.

56 Κατά συνέπεια, παρέλκει η έκδοση αποφάσεως σχετικά με το επιχείρημα του ενάγοντος ότι το άρθρο 4.1 της συμβάσεως, σύμφωνα με την αρχική διατύπωσή του, του παρέχει δικαίωμα αποδόσεως των εξόδων ταξιδίου, παράλληλα με την καταβολή του ποσού των 81 000 ευρώ.

Επί του επικουρικού επιχειρήματος, σχετικά με τη σιωπηρή εκ μέρους της Επιτροπής αποδοχή αποδόσεως των εξόδων ταξιδίου στα οποία υποβλήθηκε ο ενάγων, παράλληλα με την καταβολή του ποσού των 81 000 ευρώ

57 Επικουρικώς, ο ενάγων ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή, εν πάση περιπτώσει, μετά την υπογραφή της συμβάσεως και των τροποποιήσεων, αποδέχθηκε σιωπηρώς, εκτός από την καταβολή του ποσού των 81 000 ευρώ, να αποδώσει όλα τα έξοδα ταξιδίου στα οποία είχε αυτός υποβληθεί. Για τον σκοπό αυτό, ο ενάγων παραπέμπει στα σχετικά με τον αριθμό ωρών σημειώματα που είχαν επισυναφθεί σε κάθε μία από τις ετήσιες εκθέσεις που είχαν υποβληθεί βάσει του άρθρου 4.1 της συμβάσεως και που ποτέ δεν αμφισβητήθηκαν από την Επιτροπή.

58 Η Επιτροπή ανταπαντά ότι, μετά τις συμφωνηθείσες τροποποιήσεις της συμβάσεως, δεν έδωσε στον ενάγοντα κανένα δικαίωμα ώστε αυτός να πιστέψει ότι, εκτός από την καταβολή του ποσού των 81 000 ευρώ, θα του αποδίδονταν και τα πραγματικά έξοδά του. Αντιθέτως, από τις συναφθείσες μεταξύ των συμβαλλομένων μερών τροποποιήσεις προκύπτει ότι κάτι τέτοιο δεν ήταν στις προθέσεις της,

59 Συναφώς, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι ο ενάγων επισύναψε στις υποβληθείσες βάσει του άρθρου 4.1 της συμβάσεως εκθέσεις σημειώματα σχετικά με τον αριθμό ωρών που είχαν αναλωθεί για το πρόγραμμα PLAN. Από τα έγγραφα αυτά ουδόλως καταδεικνύεται ότι η Επιτροπή δέχθηκε σιωπηρώς, αντίθετα προς το περιεχόμενο του άρθρου 4.1 της συμβάσεως, όπως αυτό τροποποιήθηκε, να καταβάλει, εκτός από το ποσό των 81 000 ευρώ, και τα έξοδα ταξιδίου. Έτσι, το επιχείρημα αυτό πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμο.

60 Ενόψει όλων των ανωτέρω, πρέπει να απορριφθεί το αίτημα να υποχρεωθεί η Επιτροπή στην καταβολή του ποσού των 19 867,40 ευρώ, χωρίς να παρίσταται ανάγκη να διαταχθεί η λήψη των ζητηθέντων μέτρων οργανώσεως.

Όσον αφορά το αίτημα αποζημιώσεως για τα έξοδα εισπράξεως

61 Προς στήριξη του αιτήματός του για αποζημίωση όσον αφορά τα έξοδα εισπράξεως, ο ενάγων ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή υποχρεούται να του καταβάλει τα έξοδα εισπράξεως στα οποία υποβλήθηκε για να πετύχει την καταβολή του τελευταίου τμήματος.

62 Συναφώς, διαπιστώθηκε προηγουμένως ότι το τελευταίο τμήμα καταβλήθηκε εντός της συμβατικώς ορισθείσας προθεσμίας. Εξ αυτού έπεται ότι το αίτημα καταβολής των 592,95 ευρώ ως εξόδων εισπράξεως πρέπει επίσης να απορριφθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

63 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι ο ενάγων ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στην καταβολή, εκτός των δικών του εξόδων, και αυτών της Επιτροπής, σύμφωνα με τα σχετικά αιτήματα της τελευταίας.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (πέμπτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) **Απορρίπτει την αγωγή.**

2) **Ο ενάγων φέρει τα δικά του δικαστικά έξοδα καθώς και τα έξοδα της Επιτροπής.**

Lindh García-Valdecasas Cooke

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 10 Ιουνίου 2004.

Ο Γραμματέας

H. Jung

Η Πρόεδρος

P. Lindh